

Zmarł Zbigniew Majchrowski, historyk i krytyk literatury, profesor Uniwersytetu Gdańskiego

Profesor Zbigniew Majchrowski był historykiem literatury, krytykiem teatralnym i literackim, teatrologiem, znawcą literatury romantyzmu, autorem podręczników literatury polskiej dla liceów i techników, wieloletnim profesorem UG, intelektualistą. Magisterium i doktorat uzyskał pod kierunkiem prof. Marii Janion. Utworzył Zakład Antropologii Literatury i Krytyki Artystycznej w IFP Uniwersytetu Gdańskiego. Zmarł w nocy, z 20 na 21 grudnia 2023 roku.

21.12.2023

Udostępnij

Więcej artykułów poświęconych Gdańskowi znajdziesz na [stronie głównej gdansk.pl](#)

Profesor Zbigniew Majchrowski (1955–2023), literaturoznawca i teatrolog, krytyk literacki, profesor w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego. Autor książki „Cela Konrada. Powracając do Mickiewicza” otrzymał w 1998 – Nagrodę im. Leona Schillera oraz nominację do Nagrody „Nike”. Redagował z Marią Janion tom Odmiercy (1982) z cyklu „Transgresje” fot. Paweł Wyszomirski/Klub Zak/2017 r.

Czytaj także: [Zmarł Paweł Huelle, wybitny gdański pisarz, autor m.in. "Weisera Dawidka"](#)

Urodzony 5 lipca 1955 w Sopocie, syn lekarza Juliusza Majchrowskiego i lekarki Ewy, z domu Roślin, Zbigniew Majchrowski wychowywał się w gdańskim Wrzeszczu. Po maturze w Liceum Ogólnokształcące nr 1 w Gdańsku, w 1973 rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Gdańskim.

W lutym 1974 w studenckim piśmie „Litteraria”, wydawanym przez Koło Naukowe Polonistów Instytutu Filologii Polskiej (IFP) UG, debiutował tekstami: „Taki pejzaż... Szkic do reportażu” (z 1970) i wierszami pt. „Wyznanie” oraz „Ikar” (z 1973). Utwór wyróżniono w konkursie XVI Łódzkiej Wiosny Poetów.

Dalszy ciąg artykułu pod Kalendarzem Wydarzeń

Polecamy wydarzenia, które odbywają się w Gdańsku

Wszystkie wydarzenia

<p>Royal Lviv Ballet – Dziadek do orzechów 22 grudnia</p>	<p>Christmas Songs 22 grudnia</p>	<p>Pasterka. Msza św. wigilijna w kościele św. Jana 24 grudnia</p>	<p>Awantura w Chiooggi 26 grudnia</p>
---	---------------------------------------	--	---

Jako **krytyk literacki** debiutował w 1975 recenzją wierszy K. Nowosielskiego „Miejsce na brzegu”, opublikowaną w „Dzienniku Bałtyckim”. Uczestniczył w spotkaniach Grupy Sytuacyjnej Poetów i Artystów „Wspólność” (1976–79), a w latach 1976–77 był członkiem redakcji pisma „Litteraria”, luźno związanego z grupą.

W 1977 uzyskał **magisterium** na podstawie pracy „Białe małżeństwo” Tadeusza Różewicza wobec systemu literatury polskiej (promotorem była prof. Maria Janion) i został zatrudniony jako asystent w Zakładzie Teorii Literatury IFP UG.

W pracy badawczej zajął się historią literatury (szczególnie poezji, dramatu, a także teatru) i kultury okresu romantyzmu oraz XX i XXI w., później także problematyką pogranicza sztuk i antropologią.

Prof. Zbigniew Majchrowski umieścił na swoim profilu FB to zdjęcie z podpisem: "Takim mnie zapamiętajcie"
fot. FB Zbigniew Majchrowski

Praca naukowa

W 1986 Zbigniew Majchrowski uzyskał **doktorat** na podstawie rozprawy „Dramat poety w twórczości Tadeusza Różewicza” (promotor prof. M. Janion) i stanowisko adiunkta w Zakładzie Dramatu, Teatru i Filmu IFP UG. W 1988 roku został członkiem Gdańskiego Towarzystwa Naukowego. Od 1991 należał do SPP.

Od 1995 działał w Polskim Towarzystwie Szekspirowskim. W 1999 **habilitował się** na UG na podstawie rozprawy „Cela Konrada. Powracając do Mickiewicza”. Został redaktorem **serii Terytoria Teatru** wydawnictwa słowo/obraz terytoria. W tym czasie zajął się także opracowywaniem **podręczników literatury** polskiej dla liceów i techników.

W 2002 otrzymał stanowisko **profesora nadzwyczajnego** w Zakładzie Literatury Współczesnej IFP UG. W 2006–10 był kierownikiem utworzonego przez siebie Zakładu Antropologii Literatury i Krytyki Artystycznej w IFP UG, następnie pracował w Katedrze Teorii Literatury i Krytyki Artystycznej (obecnie na stanowisku profesora zwyczajnego). W 2007 otrzymał **tytuł naukowy profesora**. W tymże roku wszedł do Komitetu Nauk o Literaturze PAN.

W 2015 był przewodniczącym Jury I. Konkursu Dramaturgicznego Strefy Kontakt, ogłoszonego przez Wrocławski Teatr Współczesny i Miasto Wrocław. Odniesiony Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Twórczość

Prof. Zbigniew Majchrowski artykuły, recenzje literackie i teatralne zamieszczał m.in. w „Poezji” (1976, 1978), „Tekstach” (1977), „Dialogu” (od 1977 z przerwami). Tu debiutował również w 1977 r. jako krytyk teatralny, artykułem pt. „Świadectwo widza jako wyzwanie rzucone nauce o teatrze”. Był członkiem zespołu redakcyjnego **serii Transgresje**, powstałej jako efekt prowadzonych w 1977–88 przez prof. M. Janion konwersatoriów na UG. Zespół został wyróżniony zbiorową nagrodą „Wiatr od Morza”, przyznaną przez Klub Studentów „Żak” w Gdańsku.

Artykuły i recenzje teatralne Majchrowski ogłaszał także m.in. w „Gazecie Gdańskiej”, „Tytule”, „Teatrze”, „Twórczości”, „Odrze”, „Tygodniku Powszechnym”, „Tekstach Drugich”, „Didaskaliach” (2016).

Redagował z Marią Janion tom „Odmiercy” (1982) z cyklu „Transgresje”. Opracował zbiór teatraliów Andrzeja Kijowskiego Rytuaty oglądania (2005) oraz wybór sztuk teatralnych Ireneusza Iredyńskiego Krecja. Dramaty (2014) w serii „Dramat polski, Reaktywacja”. Współautor i (współ)redaktor wielu prac zbiorowych, m. in. Balsam i trucizna. 13 tekstów o Mickiewiczu (1993), Od Shakespeare’a do Szekspira (1993), Świat według Themersonów (1994), Mickiewicz. Sen i widzenie (2001), Dramat polski. Interpretacje (2001), Księga Janion (2007), Wojna i postpamięć (2011), Re: Iredyński (2019). Artykuły profesora były tłumaczone na angielski, niemiecki, włoski i litewski.

Był też autorem książek:

- Poezja jak otwarta rana”. Czytając Różewicza, PIW, Warszawa 1993
- Gombrowicz i cień wieszca, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1975
- Cela Konrada. Powracając do Mickiewicza, Wyd. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 1998
- Różewicz, Wyd. Dolnośląskie, Wrocław 2002 [seria „A to Polska właśnie”]
- Mickiewicz i wiek dwudziesty, Wyd. słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2006
- Krypta Gustawa, Wyd. Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego, Warszawa 2021.

Ostatnia praca monograficzna pt. „Krypta Gustawa”, otrzymała wiele nagród i wyróżnień, m.in. Pomorską Nagrodę Artystyczną, nominację do nagrody Teatralna Książka Roku, nominację do Nagrody im. Jerzego Giedroycia i w plebiscycie „Pomorskie Sztormy” w kategorii Sztorku Kulturalnego. W książce autor przygląda się „Dziadom” w świetle inscenizacji powstałych po 1989 roku do dzisiaj. Komitet Nauk o Sztuce PAN przyznał jej w 2022 roku nagrodę w uznaniu dla wybitnych teatrologicznych osiągnięć naukowych profesora Zbigniewa Majchrowskiego.

„Czy „Dziady” są toksycznym arcydziełem? Czy nadal stanowią opresyjną inicjację w polskość, jak uważał Czesław Miłosz, pisząc w „Ziemi Urlo”, że swą wizją Mickiewicz „zapeklował Polaków w mesjańskim nacjonalizmie, który ma to do siebie, że pochłania każdego, kto mu się opiera”? Jak uwolnić to, co w „Dziadach” uniwersalne, od nacisku polonocentrycznych matryc lekturowych i ich edukacyjnych nadużyć? Jak od „Daj mi rząd duszy!” przejść do „Dajcie mi człowieka...”? – rozważał w niej autor.

W roku 2022 nakładem Cambridge University Press ukazała się też wieloautorska monografia „A History of Polish Theatre”, w której znalazł się rozdział o teatrze romantycznym, napisany przez prof. Majchrowskiego (współ z prof. Włodzimierzem Szturcem z UJ).

Zbigniew Majchrowski zmarł po ciężkiej chorobie, w nocy ze środy na czwartek, 20 na 21 grudnia 2023 roku.